järel kohtame V.-i mitmel sõjaretkel eestlaste vastu. Need retked ulatusid a. 1227 Saaremaani ja suurendasid ordu maaomandust ning võimu. Välispolitiliselt muutus seisund keeruliseks taanlaste teotsemise tõttu Tallinnas 1219. a. alates. V. on mitmel korral nendega ühendusse astunud, et ordu pretensioone eesti maa-aladele kindlustada piiskoppide vastu. Kui aga eestlaste 1222. a. võitlusis ilmseks osutus taanlaste jõuetus, kasvasid ordu nõuded Eestimaa suhtes: aa. 1227—38 hoidis ta ka Harjumaad ning Tallinna lossi enda käes, laskis endale oma maa-alad Rooma kuningalt kinnitada ja jaotas maa saksa vasallidele. A. 1228 võttis V. ette kättemaksu-retke semgallide ja kuralaste vastu lõunas, millega algas kaua kestnud sõda nende suguharude kui ka leedulaste vastu. Ordu võimu laiendamine võis sündida ainult vastolus maa piiskoppide õiguslikkude nõuetega. Kuid kord tõsteti V.-i vastu ühe rühmkonna poolt tema ordus süüdistus koostöös piiskoppidega ja V. viibis seetõttu koguni mõne aja vangistuses. Et kindlustada täielist ülekaalu piiskoppide üle, astus V. läbirääkimistesse Saksa orduga Preisis. Enne kui need aga suutsid anda tagajärgi, langes V. ühes 50 rüütliga 22. IX 1236 lahingus Saule juures leedulaste vastu võideldes. 13. V 1237 teostas siis paavst Mõõgavendade ordu jäänuste ühendamise Saksa orduga.

Läti Henriku kroonika (ed. W. Arndt, *Scr. rer. Germ. XXIII*, a. 1874); R. Hausmann, Das Ringen der Deutschen u. Dänen um den Besitz Estlands bis 1227 (1870); F. G. v. Bunge, Der Orden der Schwertbrüder (1875); Ph. Schwartz, Kurland im XIII Jahrh. (1875); Arbusow, Grundriss IV. *L. A.*

VOSTOKOV, Aleksander Christoforovič, keeleteadlane, sünd. 16. III 1781 Kuresaares väljaspool abielu, ema arvat. eestlane; liignimeks oli tal algupäraselt Ostenneck — antud isa (Ludwig Christoph v. d. Osten-Sacken) poolt —, mille ta hiljemini muutis venepäraseks. Esimesed lapsepõlve aa. möödusid V.-il Tallinnas võõraste keskel; siis saatis isa a. 1788 ta Peterburi kadetikorpusse, kust ta a. 1794 ökitamise tagajärjel üle viidi kunstideakadeemiasse. Mõlemas õppeasutises avaldas V. suurt usinust ja andekust ja jäeti peale kunstideakadeemia lõpetamist a. 1800 selle juurde edasi töötama. Kunst (arhitektuur) teda aga sügavamalt ei köitnud ja varssi (a. 1804) katkestaski ta oma vahekorra kunstideakadeemiaga. Omandanud täielikult vene keele, esines ta 13.-dast elu-a.-st alates luuletajana, kuid siiski ilma suurema menuta. A. 1803 hakkas ta tegemist tegema muinasvene ja kiriku-slaavi mälestusmärkidega, milleks Vene arhiivid pakkusid väärtuslikku materjali, ja sellele alale koondus sedamaid kogu tema tähelepanu. Hiljemini teenis V. m. s. Peterburi avalikus raamatukogus ja Rumjantsev'i muuseumis Moskvas ning valiti 1841. a. korraliseks akadeemikuks; ta suri 8. II 1864 Peterburis. — V. on võrdleva slaavi keeleteaduse rajajaks Venemaal, olles ühtlasi tuntud ja lugupeetud Lääne-Euroopas. Oma Lääne-Euroopa kaasaeglastest oli ta mitmetigi ees ja on esimesi, kes keeleteaduses lõi ajaloolis-võrdleva meetodi. Kõige silmapaistvamad on tema teened kiriku-slaavi keele alal. Tema teostest nimetatagu: Разсужденіе о славянскомъ языкѣ (Труды общ. любит. россійск. словесн. при Импер. Московскомъ Университетѣ, 17., a. 1820), Остромирово Евангеліе (Peterburi, 1843), Словарь церковно-славянск. языка (*ibid.*, 1858—61) ja Русская грамматика (*ibid.*, 1831, 12. täiend. tr. 1874).

И. В. Ягичъ, Исторія славянск. филологіи (1910); Новый Энц. Сл. Брокг.-Ефр. XI (neis kirjandust laiemalt). *J. M—k.*

WULFF, Gustav (pseud. **G. Õis**), seltskonnategelane ja kirjanik, sünd. 20. XII 1864 Tartumaal Vastse-Otepää v. Juusa talu peremehe pojana, õppis aa. 1880—84 Tartu õpetajate seminaris, mille lõpetamise järel oli aa. 1885—92 õpetajaks Puhja klk.-koolis, 1892—94 Amblas koduõpetajaks kohaliku apteekri juures ja on 1894. a.-st praeguseni (1929) toiminud Vana-Otepää vallasekretärina. Oma ameti kõrval on W. elavalt osa võtnud seltskondlikust tegevusest Puhjas ja siis kuni viimase ajani Otepääl (Nuustakus), olles m. s. kohaliku laenu- ja hoiu ühingu (praeguse Otepää ühispanga) juhatuse esimeheks aa. 1905—10 ja 1913. a. alates kuni praeguseni (1929) ning karskusseltsi »Edasi« esimees aa. 1897—1910 ja 1923. a. peale kuni praeguse ajani. Liivimaa kuberneri keelu mõjul a. 1910 oli W. sunnitud mõneks ajaks seltskondlikust tegevusest tagasi tõmbuma. — Juba seminaris õppides hakkas W. kaastööd tegema »Sakalale« ja siis »Eesti Postimehele«. Hiljemini on ta olnud veel mitme teisegi ajalehe ja ajakirja (»Postimees«, »Meelejahutaja«, »Olevik«, »Oma Maa«, »Laulu ja mängu leht«, »Linda«) kaastööline, avaldades neis nii algupäraseid kui tõlgitud luuletisi, jutustisi, arvustusi ja mitmesuguse sisuga artikleid. Samuti on tema sulest ilmunud luuletisi j. m. »Isamaa kalendris« 1889—93. Eriti tuttavaks on saanud tema luuletis »Ööpikule« (»Õrn ööpik, kuhu tõttad sa...«), millele viisi lõi K. Ramm (ilmunud ühes nootidega